

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

-----***-----

LUẬN VĂN THẠC SỸ QUẢN LÝ GIÁO DỤC

**BIỆN PHÁP QUẢN LÝ THỰC HIỆN
CHƯƠNG TRÌNH BỒI DƯỠNG LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ
Ở CÁC TRUNG TÂM BỒI DƯỠNG CHÍNH TRỊ
CẤP HUYỆN TỈNH BẮC NINH**

Giáo viên hướng dẫn: **TS. NGUYỄN THỊ TUYẾT MAI**

Học viên: **Đàm Thế Sử**

Bắc Ninh, năm 2011

1- Lý do chọn đề tài

Trải qua hơn 80 năm lãnh cách mạng, Đảng cộng sản Việt nam luôn coi trọng công tác giáo dục lý luận chính trị. Bởi công tác giáo dục lý luận chính trị có vai trò hết sức quan trọng trong công tác xây dựng Đảng. Được biết, trong giai đoạn hiện nay, khi nước ta đang đẩy mạnh quá trình hội nhập kinh tế quốc tế thì vị trí, vai trò của công tác giáo dục lý luận chính trị lại càng quan trọng hơn. Mặt khác, Chủ nghĩa đế quốc và các thế lực thù địch ngày càng ráo riết chống phá cách mạng nước ta bằng nhiều thủ đoạn, âm mưu thâm độc qua chiến lược “Diễn biến hoà bình” nhằm phủ nhận vai trò lãnh đạo của Đảng phá hoại công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta thì nhiều vấn đề mới nảy sinh cần phải có sự thống nhất trong Đảng, sự đồng thuận trong xã hội. Trước thực tế trên, việc quản lý thực hiện chương trình giáo dục lý luận chính trị tại các Trung tâm bồi dưỡng chính trị (BDCT) cấp huyện nhằm nâng cao bản lĩnh chính trị, nâng cao tinh thần cảnh giác cách mạng, chống lại Chiến lược “Diễn biến hoà bình” cho đội ngũ cán bộ, đảng viên ở cơ sở, đáp ứng nhu cầu trong thời kỳ đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước là nhiệm vụ rất nặng nề, có ý nghĩa chính trị lớn lao.

Ngày 03 tháng 6 năm 1995 của Ban Bí thư Trung ương Đảng (khoá VII) ban hành Quyết định 100-QĐ/TW “V/v tổ chức Trung tâm bồi dưỡng chính trị cấp huyện”. Từ đó, Trung tâm BDCT cấp huyện của các tỉnh trong cả nước đã lần lượt được ra đời, đi vào hoàn thiện mô hình và hoạt động từng bước có hiệu quả, đóng góp không nhỏ vào nhiệm vụ đào tạo, bồi dưỡng cán bộ cho địa phương, cơ sở. Nhiều chương trình bồi dưỡng các chỉ thị, nghị quyết, các quan điểm, đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước được tổ chức thực hiện tại các trung tâm đã góp phần giải quyết kịp thời những vướng mắc ở cơ sở trong công tác xây dựng Đảng. Trung tâm BDCT cấp huyện đã trở thành cơ sở đào tạo, bồi dưỡng cán bộ của cấp uỷ cơ sở. Trong thời kỳ đẩy mạnh quá trình hội nhập kinh tế quốc tế hiện nay để khẳng định tầm quan trọng của hệ thống các Trung tâm BDCT đối với công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ cơ sở. Ngày 3/9/2008, Ban Bí thư Trung ương Đảng (khóa X) đã ban hành Thông báo Kết luận số 181-KL/TW “về đổi mới và nâng cao chất lượng hoạt động Trường chính trị cấp tỉnh và

Trung tâm BDCT cấp huyện” và Quyết định số 185-QĐ/TW “về chức năng, nhiệm vụ, tổ chức bộ máy của Trung tâm BDCT cấp huyện”.

Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy trong thời kỳ đất nước đổi mới và hội nhập kinh tế quốc tế đã đặt ra nhiều vấn đề trong công tác quản lý, xây dựng, bồi dưỡng, quy hoạch cán bộ từ Trung ương đến địa phương, đặc biệt là đội ngũ cán bộ cơ sở. Mô hình hoạt động của Trung tâm BDCT cấp huyện sau 15 năm hoạt động đã bộc lộ một số tồn tại, hạn chế, chưa phát huy tốt vai trò của mình; chất lượng hoạt động, sức thu hút của Trung tâm với người học chưa cao; có chương trình còn lạc hậu so với thực tiễn, chưa phù hợp với đối tượng, chưa theo kịp trình độ nhận thức chung của xã hội; tính liên thông giữa các chương trình và tính pháp lý chưa được coi trọng; chất lượng đội ngũ giảng viên và giảng viên kiêm chức chưa đáp ứng yêu cầu; quá trình chuyển hoá về LLCT cho cán bộ, đảng viên vào hoạt động thực tiễn ở cơ sở chưa được nhiều; tính định hướng, tính chiến đấu, tính thuyết phục và hiệu quả quản lý thực hiện chương trình giáo dục LLCT chưa cao; cơ sở vật chất còn thiếu thốn, chắp vá... Những tồn tại, yếu kém trên đòi hỏi phải sớm được khắc phục để các Trung tâm BDCT cấp huyện có thể đảm nhiệm tốt nhiệm vụ của mình trong giai đoạn cách mạng mới.

Cụ thể hoá các Quyết định số 100-QĐ/TW, ngày 03/06/1995 của Ban Bí thư trung ương và Quy định số 54-QĐ/TW, ngày 12/05/1999 của Bộ chính trị, ngày 12/05/2004, Tỉnh uỷ Bắc Ninh đã ra kết luận số 70-KL/TU “về tăng cường lãnh đạo thực hiện chế độ học tập lý luận chính trị trong Đảng, theo Quy định số 54/QĐ/TW ngày 12/05/1999 của Bộ chính trị đẩy mạnh hoạt động của Trung tâm bồi dưỡng chính trị cấp Huyện và Ban tuyên giáo xã, Phường, Thị trấn”. Bắc Ninh hiện có 08 Trung tâm BDCT cấp huyện với số lượng cán bộ công chức là 40 người, trong đó cán bộ quản lý là 15 người; số cán bộ hợp đồng là 06 người (theo số liệu báo cáo tính đến 30/10/2010). Nhìn chung, đội ngũ cán bộ quản lý tại các Trung tâm BDCT trong Tỉnh đều được quan tâm đào tạo, bồi dưỡng về chuyên môn, nghiệp vụ; có phẩm chất đạo đức tốt, phát huy được năng lực trong công tác, hoàn thành nhiệm vụ được giao. Chính vì vậy, công tác bồi dưỡng lý luận

chính trị Tỉnh Bắc Ninh đã đạt được kết quả tích cực góp phần quan trọng và sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội của Tỉnh.

Mặc dù vậy, công tác quản lý thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT tại các Trung tâm BDCT cấp huyện trong Tỉnh vẫn còn nhiều bất cập, thiếu đồng bộ và thống nhất; công tác quy hoạch cán bộ làm lãnh đạo, quản lý các trung tâm chưa được rõ nét, chưa thực sự đáp ứng yêu cầu trong giai đoạn cách mạng mới.

Để làm tốt hơn nữa công tác giáo dục LLCT cho cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân ở cơ sở đáp ứng nhu cầu của thời kỳ mới, cần nghiên cứu và đề xuất những biện pháp khả thi để quản lý thực hiện chương trình giáo dục LLCT tại các Trung tâm BDCT cấp huyện trong Tỉnh.

2- Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Đổi mới, nâng cao chất lượng, hiệu quả quản lý thực hiện chương trình giáo dục LLCT tại Trung tâm BDCT cấp huyện là một vấn đề lớn và khó, được đặt ra trong quá trình hình thành và phát triển của các Trung tâm. Trong quá trình đó, việc nghiên cứu, tổng kết và giải quyết các vấn đề đặt ra của các Trung tâm thường được thực hiện thông qua báo cáo hàng năm của Ban Tuyên giáo Tỉnh uỷ các địa phương. Trên cơ sở nghiên cứu lý luận, tổng hợp các vướng mắc, tồn tại và kiến nghị từ các địa phương, Ban Tuyên giáo Trung ương phối hợp với các ngành có liên quan đề xuất hướng giải quyết với Đảng và Nhà nước.

Thời gian qua đã có nhiều bài viết đề cập đến vấn đề trên ở những cấp độ và phạm vi khác nhau. Trong cuốn “Đổi mới công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho cán bộ, đảng viên ở cơ sở”, tiến sĩ Vũ Ngọc Am đã đề cập đến yêu cầu khách quan phải tiếp tục đổi mới công tác giáo dục LLCT ở cơ sở trong giai đoạn hiện nay. PGS.TS Đào Duy Quát cũng bàn về công tác giáo dục LLCT ở cấp huyện và vai trò, nhiệm vụ của Trung tâm BDCT cấp huyện trong cuốn “Công tác tư tưởng - văn hoá ở cấp huyện”. Đồng chí Nguyễn Khoa Diễm - nguyên uỷ viên Bộ Chính trị, Trưởng Ban Tư tưởng - Văn hoá Trung ương đã đề cập đến việc nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác tuyên truyền giáo dục LLCT, tạo sự thống nhất trong Đảng, sự đồng thuận trong nhân dân. Tác giả Đặng Công Minh có bài viết “Đổi mới quản lý đào tạo

ở Trung tâm BDCT cấp huyện”. Một số bài viết khác như: “Quảng Ninh nâng cao chất lượng hoạt động của các Trung tâm BDCT cấp huyện”; “Vấn đề đặt ra sau 10 năm hoạt động của các Trung tâm BDCT cấp huyện ở Quảng Bình”; “Tỉnh Hải Dương xây dựng Trung tâm BDCT cấp huyện đáp ứng yêu cầu tình hình mới”;...

Tuy nhiên, các tài liệu, bài viết trên thường dừng lại ở tầm khái quát hoặc chỉ đề cập đến từng lĩnh vực cụ thể của từng địa phương. Vấn đề đổi mới, nâng cao hiệu quả quản lý, thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT tại các Trung tâm BDCT cấp huyện đến nay chưa có một công trình khoa học cụ thể nào nghiên cứu một cách có hệ thống, toàn diện.

3- Mục đích nghiên cứu

Trên cơ sở nghiên cứu lý luận và khảo sát thực trạng thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT tại các Trung tâm BDCT cấp huyện tỉnh Bắc Ninh, đề xuất các biện pháp quản lý thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT tại Trung tâm BDCT nhằm nâng cao chất lượng công tác bồi dưỡng LLCT cho cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân ở cơ sở.

4- Khách thể và đối tượng nghiên cứu

4.1- Khách thể nghiên cứu

Quản lý thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT tại Trung tâm BDCT cấp huyện.

4.2- Đối tượng nghiên cứu

Các biện pháp quản lý thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT tại các trung tâm BDCT cấp huyện tỉnh Bắc Ninh.

5- Giả thuyết khoa học

Nếu xây dựng được một hệ thống các biện pháp quản lý thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT tại Trung tâm BDCT cấp huyện thống nhất, đồng bộ và có tính khả thi thì sẽ góp phần nâng cao chất lượng công tác bồi dưỡng LLCT cho cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân ở cơ sở.

6 -Nhiệm vụ nghiên cứu

6.1- Nghiên cứu làm rõ cơ sở lý luận của hoạt động quản lý thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT tại Trung tâm BDCT cấp huyện.

6.2- Khảo sát và đánh giá thực trạng hoạt động quản lý thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT tại các Trung tâm BDCT cấp huyện trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh.

6.3- Đề xuất các biện pháp nhằm đổi mới, nâng cao chất lượng quản lý thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT tại Trung tâm BDCT cấp huyện trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh và khảo nghiệm tính khả thi của các biện pháp đề xuất.

7- Giới hạn phạm vi nghiên cứu

7.1- Về khách thể khảo sát

Khách thể khảo sát là 15 cán bộ quản lý, 40 giáo viên và 100 học viên của trung tâm bồi dưỡng LLCT cấp huyện tỉnh Bắc Ninh.

7.2 Về thời gian nghiên cứu

Khảo sát thực trạng việc thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT của trung tâm BDCT năm 2010.

8- Phương pháp nghiên cứu

8.1- Nhóm phương pháp nghiên cứu lý luận

Sử dụng các phương pháp như phân tích, tổng hợp, hệ thống hoá, khái quát hoá lý luận để xác định các khái niệm công cụ và xây dựng khung lý thuyết cho đề tài.

8.2- Nhóm phương pháp nghiên cứu thực tiễn

- Phương pháp điều tra: Sử dụng phương pháp này nhằm trưng cầu ý kiến của các đối tượng thông qua phiếu điều tra. Các nội dung cần trưng cầu ý kiến là các vấn đề có liên quan đến thực trạng cần nghiên cứu.

- Phương pháp tổng kết kinh nghiệm: Tổng kết kinh nghiệm của Trung tâm BDCT cấp huyện trên địa bàn toàn tỉnh về hoạt động quản lý thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT.

- Phương pháp chuyên gia: Trưng cầu ý kiến chuyên gia về các nội dung như đánh giá thực trạng nghiên cứu, đánh giá về tính khả thi và ý nghĩa của các biện pháp được đề xuất.

8.3- Nhóm phương pháp dự báo

Sử dụng phương pháp này để dự báo về quy mô phát triển của Trung tâm BDCT cấp huyện trong tình thời gian tới, từ đó đề ra các biện pháp quản lý thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT tại các Trung tâm BDCT cho phù hợp.

8.4- Nhóm phương pháp thống kê

Sử dụng phương pháp này để xử lý các số liệu thu thập được do các phương pháp khác đem lại, phục vụ cho quá trình nghiên cứu đề tài.

9- Những đóng góp mới của đề tài

Trên cơ sở lý luận khoa học, quan điểm, đường lối của Đảng về công tác giáo dục LLCT và thực tiễn quản lý thực hiện chương trình giáo dục LLCT tại các Trung tâm BDCT cấp huyện tỉnh Bắc Ninh, đề xuất một số biện pháp quản lý thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT mang tính khả thi, phù hợp với điều kiện và hoàn cảnh cụ thể của địa phương, nhằm góp phần nâng cao hơn nữa chất lượng và hiệu quả công tác bồi dưỡng LLCT cho cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân ở cơ sở.

10- Cấu trúc luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận, các đề xuất, khuyến nghị, danh mục tài liệu tham khảo, các phụ lục, luận văn gồm 3 chương:

Chương I: Cơ sở lý luận của vấn đề quản lý thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT tại Trung tâm BDCT cấp huyện.

Chương II: Thực trạng quản lý thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT tại Trung tâm BDCT cấp huyện trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh hiện nay.

Chương III: Một số biện pháp nhằm đổi mới, nâng cao chất lượng quản lý thực hiện chương trình bồi dưỡng LLCT tại Trung tâm BDCT cấp huyện tỉnh Bắc Ninh trong thời gian tới.

Chương 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN CỦA VẤN ĐỀ QUẢN LÝ THỰC HIỆN CHƯƠNG TRÌNH BỒI DƯỠNG LLCT TẠI TRUNG TÂM BDCT CẤP HUYỆN

1.1- Một số khái niệm cơ bản

1.1.1- Chương trình giáo dục và quản lý chương trình giáo dục

"Chương trình giáo dục là sự trình bày có hệ thống kế hoạch tổng thể các hoạt động giáo dục trong một thời gian xác định, trong đó nêu lên các mục tiêu học tập mà người học cần đạt được, đồng thời xác định rõ phạm vi, mức độ, nội dung học tập, các phương pháp, phương tiện, cách thức tổ chức học tập, các cách thức đánh giá kết quả học tập... nhằm đạt được mục tiêu học tập đã đề ra (Nguyễn Hữu Chí, Viện Khoa học giáo dục, 2002)"[20, tr.14].

"Quản lý là sự tác động có ý thức của chủ thể quản lý lên đối tượng quản lý nhằm chỉ huy, điều hành, hướng dẫn các quá trình xã hội và hành vi của cá nhân hướng đến mục đích hoạt động chung và phù hợp với quy luật khách quan"[60, tr.40].

Quản lý chương trình giáo dục là quản lý xây dựng chương trình giáo dục, quản lý quá trình thực hiện và đánh giá kết quả thực hiện chương trình giáo dục nhằm đạt được mục tiêu mong muốn của nhà quản lý. Quản lý chương trình giáo dục bao gồm những công việc cơ bản: Phân cấp quản lý từ mô hình tổ chức, danh mục các ngành đào tạo, khung chương trình giảng dạy, chương trình chi tiết môn học cốt lõi, môn học bắt buộc, môn học tự chọn; điều chỉnh, xây dựng và thông qua chương trình giáo dục; thực hiện chương trình giáo dục; kiểm tra và thanh tra chương trình giáo dục.

Trong lịch sử nghiên cứu phát triển giáo dục, có ba cách tiếp cận khác nhau khi xây dựng chương trình giáo dục. Đó là cách tiếp cận nội dung, cách tiếp cận mục tiêu và cách tiếp cận quá trình (hay còn gọi là cách tiếp cận phát triển). Tương ứng với 3 cách tiếp cận này là các phương pháp quản lý chương trình giáo dục.

** Với cách tiếp cận nội dung:*

Đây là cách tiếp cận truyền thống trong xây dựng chương trình đào tạo. Cách tiếp cận này đã và đang được nhiều giáo viên và các nhà làm công tác xây dựng chương trình sử dụng. Nội dung khối lượng kiến thức chương trình thường ngắn gọn, chất lượng, đảm bảo nguyên lý giáo dục và mang tính thời sự; theo khuôn mẫu định sẵn; nhưng thường là một chiều, mang tính áp đặt, giáo viên không có cơ hội để bổ sung tài liệu hoặc thay đổi hình thức dạy học, người học thụ động.

Quản lý chương trình giáo dục theo cách tiếp cận này chủ yếu là quản lý nội dung, khối lượng công việc giáo viên hoàn thành trong một quỹ thời gian đã định trước. Với phương pháp quản lý này, về cơ bản người quản lý nhìn vào khối lượng công việc hoàn thành để đánh giá chất lượng công việc; khó có thể kích thích được sự năng động, sáng tạo của người học khi thực hiện chương trình nên hiệu quả không cao. Cách tiếp cận này hiện nay đã trở nên lạc hậu, nhiều quốc gia cũng như các trường học khác nhau trên thế giới không còn sử dụng để xây dựng chương trình giáo dục hoặc đã có những cải tiến đáng kể.

** Với cách tiếp cận mục tiêu:*

Theo cách tiếp cận này thì xuất phát điểm của việc xây dựng chương trình giáo dục phải là mục tiêu giáo dục. Mục tiêu giáo dục tạo được thể hiện dưới dạng mục tiêu đầu ra, thể hiện qua những hành vi của người học (theo một khuôn mẫu nhất định).

Quản lý chương trình giáo dục ở đây là quản lý sản phẩm đào tạo, quản lý kết quả cuối cùng của một chương trình đào tạo; người ta quan tâm đến việc người học sau khi học xong có khả năng "làm" được những việc gì hay thực hiện được những gì về mặt nhận thức, kỹ năng cũng như tình cảm và thái độ; không quản lý quá trình đạt đến mục đích, mục tiêu.

Khi yếu tố mục tiêu được xác định rõ ràng, cụ thể ở các cấp độ khác nhau (dài hạn và ngắn hạn), người dạy có thể căn cứ vào đó để lựa chọn nội dung, phương pháp, cách đánh giá và đặc biệt là tài liệu để giảng dạy. Người học có thể không cần lên lớp nghe giảng, chỉ cần phát tài liệu, hướng dẫn đọc tài liệu, sau đó làm bài thu hoạch đạt yêu cầu là được.

Cách tiếp cận này vẫn xem người học là bị động, không thể giúp phát triển các năng lực tiềm ẩn ở mỗi cá nhân người học, tất cả người học đều phải chịu sự rèn giũa theo một khuôn mẫu cứng nhắc đã được xác định trước; khó có thể áp dụng cho các lĩnh vực khoa học xã hội và nhân văn cũng như trong các lĩnh vực văn hóa, nghệ thuật. Cách thức tổ chức quản lý chương trình giáo dục dễ dẫn đến bệnh hình thức và máy móc.

Đối với quản lý chương trình bồi dưỡng LLCT, phương pháp quản lý này không phù hợp. Tuy nhiên chúng ta cần nghiên cứu để sử dụng hợp lý, khuyến khích các mặt tích cực của phương pháp quản lý này.

** Với cách tiếp cận quá trình (tiếp cận phát triển):*

Đây là cách tiếp cận đang được sử dụng ở nhiều nước trên thế giới. Cách tiếp cận này xem chương trình đào tạo là quá trình, còn giáo dục là sự phát triển. Giáo dục là sự phát triển với nghĩa là phát triển con người, phát triển một cách tối đa mọi tiềm năng tiềm ẩn trong mỗi con người, làm cho con người có khả năng làm chủ tình huống, đương đầu được với những thách thức mà mình sẽ gặp phải trong đời một cách chủ động và sáng tạo. Giáo dục là quá trình diễn ra liên tục, suốt đời, do vậy mục đích cuối cùng không phải là thuộc tính của nó. Cách tiếp cận này mang tính toàn diện, chú trọng nhiều đến khía cạnh nhân văn.

Bản chất của quản lý chương trình giáo dục theo cách tiếp cận quá trình là quản lý sự phát triển con người, sự hình thành và phát triển nhân cách; chủ thể quản lý nắm bắt được những diễn biến, quá trình phát triển của đối tượng quản lý.

Khi chương trình bồi dưỡng được xây dựng theo kiểu quá trình, người học được coi là trung tâm, người thầy trở thành người cố vấn cung cấp thông tin, hướng dẫn người học tìm kiếm và thu thập thông tin, gợi mở giải quyết vấn đề. Những nội dung và phương thức giáo dục đào tạo thường xuyên đạt được nhu cầu và trình độ của người học. Người thầy đánh giá người học qua một quá trình làm việc chứ không phải kết quả cuối cùng. Quản lý theo cách tiếp cận này huy động được mọi nguồn lực tham gia vào quá trình quản lý, trong đó người học phải là người chủ động, tích cực tham gia vào quá trình dạy và học.